

BOARD OF STUDIES
NEW SOUTH WALES

2003

**HIGHER SCHOOL CERTIFICATE
EXAMINATION**

Classical Hebrew Continuers

General Instructions

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black or blue pen
- Your attention is drawn to the fact that the Divine Name is spelt in full in Biblical texts contained in this examination paper. If this is a matter of conscience for you, you should not discard the paper

Total marks – 100

Section I Pages 3–12

60 marks

This section has three parts, Part A, Part B and Part C

- Allow about 1 hour and 20 minutes for this section

Part A – 25 marks

- Attempt Questions 1–3

Part B – 20 marks

- Attempt Questions 4–6

Part C – 15 marks

- Attempt Questions 7–8

Section II Pages 14–17

25 marks

- Attempt Questions 9–12
- Allow about 1 hour for this section

Section III Pages 18–19

15 marks

- Attempt Questions 13–14
- Allow about 40 minutes for this section

BLANK PAGE

Section I — Prescribed Text – Tanakh

60 marks

Allow about 1 hour and 20 minutes for this section

Answer Questions 1–7 in Section I in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Part A — Torah

25 marks

Attempt Questions 1–3

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

	Marks
Question 1 (8 marks)	
Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.	
Deuteronomy 17:14–20	
כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבָּתָה בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כַּכֹּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי:	14
שׁוֹם תַּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקְרֵב אַחֶיךָ תַּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לְתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נְכָרִי אֲשֶׁר לֹא־אֲחִיךָ הוּא:	15
רַק לֹא־יִרְבֶּה־לְךָ סוּסִים וְלֹא־יָשִׁיב אֶת־הָעַם מִצְרַיִמָה לְמַעַן הַרְבֹּת סוּס וַיְהוּה אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד:	16
וְלֹא יִרְבֶּה־לְךָ נָשִׁים וְלֹא יָסוּר לְבָבְךָ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה־לְךָ מְאֹד: וְהָיָה כִשְׁבַתְּךָ עַל כֶּסֶף מִמְלַכְתְּךָ וְכָתַב לֹא אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מִלְּפָנֶי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם:	17 18
וְהִיְתָה עִמּוֹ וַקָּרָא בּוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּו לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם:	19
לְבַלְתִּי רוּם־לְבָבוֹ מֵאַחֶיו וּלְבַלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמָיו עַל־מְלַכְתְּךָ הוּא וּבָנָיו בְּקִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל:	20
(a) שׁוֹם תַּשִּׁים (verse 14) and אֲשִׁימָה (verse 15)	2
How are the meanings of these verbs affected by their grammatical features?	
(b) Give the meaning of מִלְּפָנֶי (verse 18) in the context, and justify your translation.	2
(c) Restrictions are placed on an Israelite king. Describe the nature and purpose of these restrictions according to both text and commentary.	4

Question 2 (11 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Deuteronomy 18: 9–19

9	כִּי אֶתְהַלֵּךְ בְּאֶרֶץ הָאֲרָץ אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְאֶתְלַמֵּד לַעֲשׂוֹת כְּתוּעַבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם:	
10	לֹא-יִמָּצֵא בְּךָ מֵעֲבִיר בְּנוֹ-וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֶסֶם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף:	
11	וְחָבֵר חֶבֶר וְשֹׂאֵל אוֹב וַיִּדְעוּנִי וְדָרַשׁ אֶל-הַמֵּתִים:	
12	כִּי-תוּעַבֹת יְהוָה כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹהִים וּבְגִלְלַת הַתּוּעַבֹת הָאֵלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ:	
13	תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:	
14	כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר אֶתְהַלֵּךְ יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל-מְעוֹנִים וְאֶל-קְסָמִים יִשְׁמְעוּ וְאֶתְהַלֵּךְ לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:	
15	נְבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן:	
16	כָּל אֲשֶׁר-שָׁאֲלָתָּ מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בַּיּוֹם הַקֶּהֱלֵל לֵאמֹר לֹא אֶסְפֶּה לְשִׁמְעַל אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶת-הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא-אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אֶמּוֹת:	
17	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי הִטִּיבוּ אֲשֶׁר דִּבַּרְוּ:	
18	נְבִיא אֶקְיָם לָהֶם מִקִּרְבֵּי אַחֵיהֶם כְּמוֹךָ וְנָתַתִּי דְבָרִי בְּפִיו וְדִבַּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוֶנּוּ:	
19	וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִשְׁמַע אֶל-דְּבָרֵי אֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשִׁמִּי אֲנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעַמוֹ:	

- (a) Describe in detail the practice of קְסָמִים קֶסֶם (verse 10). Refer to the commentary. 2
- (b) Parse, giving root, binyan, and tense/aspect
- (i) יִמָּצֵא (verse 10) 1
- (ii) תִּשְׁמָעוּן (verse 15) 1
- (c) Translate כִּי אֶתְהַלֵּךְ בְּאֶרֶץ (verse 9) and justify your translation by reference to the syntax of these words. 2
- (d) This extract describes ‘Divination’ and ‘Prophecy’ in Ancient Canaan. Evaluate the differences between the pagan and Israelite practices described. 5

Question 3 (6 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Deuteronomy 19:14–21

<p>14 לֹא תִסִּיג גְבוּל רֵעֶךָ אֲשֶׁר גָּבְלוּ רֵאשֻׁנִים בְּנַחֲלֹתֶיךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ:</p> <p>15 לֹא־יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל־עֵוֹן וְלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חַטָּא אֲשֶׁר יַחַטָּא עַל־פִּי שְׁנֵי עֵדִים אִו עַל־פִּי שְׁלֹשֶׁה־עֵדִים יָקוּם דָּבָר: כִּי־יָקוּם עַד־חֲמִס בְּאִישׁ לַעֲנֹת בּוֹ סָרָה:</p> <p>16 וְעַמְדוֹ שְׁנֵי־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים וְהַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ בַיָּמִים הָהֵם:</p> <p>17 וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הַיָּטִב וְהַנָּה עַד־שֶׁקֶר הָעֵד שֶׁקֶר עָנָה בְּאִחֲוִי: וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאִחֲוִי וּבַעֲרַתְּ הָרַע מִקֶּרְבְּךָ:</p> <p>18 וְהַנְּשָׂאָרִים יִשְׁמְעוּ וַיֵּרְאוּ וְלֹא־יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר הָרַע הַזֶּה בְּקֶרְבְּךָ:</p> <p>21 וְלֹא תַחֲוֶם עֵינֶיךָ נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ עֵין בְּעֵין שֵׁן בְּשֵׁן יָד בְּיָד רֶגֶל בְּרֶגֶל:</p>	<p>14</p> <p>15</p> <p>16</p> <p>17</p> <p>18</p> <p>19</p> <p>20</p> <p>21</p>
---	---

(a) Which *halakha* is deduced from the word זָמַם in verse 19? 1

(b) *Parashat Shoftim* begins with the following words: 5

‘You shall appoint magistrates and officials for your tribes, in all the settlements that the LORD your God is giving you, and they shall govern the people with due justice. You shall not judge unfairly. . . no partiality. . . Justice, justice shall you pursue. . .’

How are these ideals expressed in the Hebrew text above?

Section I (continued)

Part B — Nevi'im

20 marks

Attempt Questions 4–6

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 4 (10 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

2 Samuel 12:1–10

- 1 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת-נָתָן אֶל-דָּוִד וַיִּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אַנְשִׁים הָיוּ
בְּעִיר אַחַת אֶחָד עָשִׂיר וְאֶחָד רֹאשׁ:
2 לְעָשִׂיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה מְאֹד:
3 וְלָרֹשׁ אֵין-כֹּל כִּי אִם-כִּבְשָׂה אַחַת קָמְנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיַּחֲיֶיהָ וַתַּגְדֵּל
עִמּוֹ וְעַם-בָּנָיו יַחְדָּו מִפֶּתוֹ תֹאכַל וּמִכֶּסֶׁ תִשְׁתֶּה וּבְחִיקוֹ תִשְׁכָּב
וַתְּהִי-לּוֹ כֶבֶת:
4 וַיִּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעָשִׂיר וַיַּחְמַל לְקַחַת מִצֹּאֲנוֹ וּמִבָּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת
לְאֹרֶחַ הַבָּא-לוֹ וַיִּקַּח אֶת-כִּבְשַׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא
אֵלָיו:
5 וַיִּסְר-אֶף דָּוִד בְּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל-נָתָן חִי-יְהוָה כִּי בֶן-מָוֶת הָאִישׁ
הָעֹשֶׂה זֹאת:
6 וְאֶת-הַכִּבְשָׂה יִשְׁלַם אַרְבַּעַתַּיִם עֶקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל
אֲשֶׁר לֹא-חָמַל:
7 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כַּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי
מִשְׁחַתֵּיךָ לְמַלְךְ עַל-יִשְׂרָאֵל וְאַנֹכִי הַצֹּלֵתִיךָ מִיַּד שָׂאוֹל:
8 וְאַתָּנָה לָךְ אֶת-בַּיִת אֲדֹנֶיךָ וְאֶת-נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקֶךָ וְאַתָּנָה לָךְ
אֶת-בַּיִת יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וְאִם-מְעַט וְאִסְפָּה לָךְ כְּהֵנָּה וְכָהֵנָּה:
9 מִדָּוַע בָּנוֹת וְאֶת-דָּבָר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו [בְּעֵינַי] אֶת אֹרֶיךָ
הַחֲתִי הַכִּיָּת בְּחָרֵב וְאֶת-אִשְׁתּוֹ לְקַחַת לָךְ לְאִשָּׁה וְאֵתוֹ הָרַגְתָּ
בְּחָרֵב בְּגֵי עֲמוֹן:
10 וְעַתָּה לֹא-תִסּוֹר חָרֵב מִבֵּיתְךָ עַד-עוֹלָם עֶקֶב כִּי בִזְרָתִי וַתִּקַּח
אֶת-אִשְׁתּוֹ אֹרֶיךָ הַחֲתִי לְהִיּוֹת לָךְ לְאִשָּׁה:

Question 4 continues on page 7

	Marks
Question 4 (continued)	
(a) Discuss the spelling of רָאָשׁ in verse 1.	1
(b) Account for the change from הַקֶּלֶךְ to לְאֶרֶם in verse 4.	2
(c) Explain the relationship between anger and the literal meaning of גִּיחֹרֶת־אֵף in verse 5.	1
(d) Describe and evaluate Nathan's parable and David's response, according to text and commentary.	6

End of Question 4

Please turn over

Question 5 (7 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

2 Samuel 16:5–12

- 5 וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד־בְּחוּרִים וְהָנָה מִשָּׁם אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת
בֵּית־שְׂאוּל וְשָׂמוֹ שְׁמֵי בֶן־גֵּרָא יֵצֵא יוֹצֵא וּמִקְלָל:
6 וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד וְאֶת־כָּל־עַבְדָּי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם
וְכָל־הַגְּבֹרִים מִיַּמִּינוֹ וּמִשְׂמָאלוֹ:
7 וְכֹה־אָמַר שְׁמֵי בְּקִלְלוֹ צָא צָא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיעֵל:
8 הַשִּׁיב עָלַיךָ יְהוָה כֹּל דְּמֵי בֵּית־שְׂאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתּוֹ [תַּחְתּוֹיִן]
וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד וְהִנֵּה בִּרְעֻתְךָ כִּי אִישׁ
דְּמִים אַתָּה:
9 וַיֹּאמֶר אָבִישׁי בֶן־צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַזֶּה הַזֶּה
אֶת־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֲעִבְרָה־נָא וְאֶסִּירָה אֶת־רֹאשׁוֹ:
10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי [כֹּה] יְקַלֵּל וְכִי [כֵּן] יְהוּדָה
אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד וּמִי יֹאמֶר מִדּוּעַ עָשִׂיתָ כֵּן:
11 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָבִישׁי וְאֶל־כָּל־עַבְדָּיו הִנֵּה בְנֵי אֲשֶׁר־יֵצֵא מִמִּצְרַיִם
מִבְּקֶשׁ אֶת־נַפְשִׁי וְאֵף כִּי־עָתָה בֶן־תִּימִינִי הִנְחֵנוּ לוֹ וַיְקַלֵּל כִּי אָמַר־לוֹ
יְהוָה:
12 אוֹלַי יֵרָאֶה יְהוָה בְּעוֹנֵי [בְּעֵינַיִן] וְהַשִּׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת קַלְלָתוֹ
הַיּוֹם הַזֶּה:

- (a) יֵצֵא וּמִקְלָל (verse 5) 2
Translate these words and analyse the syntax.
- (b) The commentary on verse 12 mentions *tikkunei soferim*. Discuss this term with reference to this verse. 2
- (c) Evaluate Shimei ben Gera's perception of David. Justify your answer with detailed reference to the text and commentary. 3

Question 6 (3 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

2 Samuel 17:1–3 and 7–13

- 1 וַיֹּאמֶר אַחִיתּוֹפֵל אֶל־אַבְשָׁלֹם אֲבַחֲרָה נָא שְׁנַיִם־עָשָׂר אֱלֹף אִישׁ
וְאֶקְוֶמָה וְאֶרְדָּפָה אַחֲרֵי־דָוִד הַקְּלִיָּה:
2 וְאָבּוֹא עָלָיו וְהוּא יִגַּע וְרַפָּה יָדַיִם וְהִחַרְדַּתִּי אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהִכִּיתִי אֶת־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ:
3 וְאֲשִׁיבָה כָּל־הָעָם אֵלָיךְ כְּשׁוֹב הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתָּה מִבְּקֵשׁ
כָּל־הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם:
- 7 וַיֹּאמֶר חוּשִׁי אֶל־אַבְשָׁלֹם לֹא־טוֹבָה הָעֲצָה אֲשֶׁר־יַעֲזִין אַחִיתּוֹפֵל
בַּפֶּעַם הַזֹּאת:
8 וַיֹּאמֶר חוּשִׁי אִתָּה יִדְעָתָ אֶת־אַבְיָיךָ וְאֶת־אֲנָשָׁיו כִּי גִבּוֹרִים הֵמָּה וּמְרִי
נִפְשׁ הֵמָּה כָּדָב שְׂכּוֹל בַּשָּׂדֶה וְאָבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יִלִּין אֶת־הָעָם:
9 הִנֵּה עִתָּה הוּא־נִחְבָּא בְּאַחַת הַפְּחָתִים אוֹ בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת וְהִיָּה כִּנְפֹל
בְּהֵם בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע הַשָּׁמַע וְאָמַר הִיָּתֶה מִגִּפְתָּה בָּעָם אֲשֶׁר אַחֲרַי
אַבְשָׁלֹם:
10 וְהוּא גַם־בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לָבּוֹ כָּלֵב הָאָרֶזִיהַ הַמָּס יִמָּס כִּי־יִדַּע כָּל־
יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ:
11 כִּי יַעֲצֹתִי הָאֶסֶף יֵאָסֶף עָלֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחֲזוֹל
אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב וּפָנִיךָ הַלְּכִים בַּקָּרֵב:
12 וּבָאֵנוּ אֵלָיו בְּאַחַת [בְּאַחַד] הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם וְנִחַנּוּ עָלָיו
כְּאֲשֶׁר יָפַל הַטַּל עַל־הָאָרֶזֶה וְלֹא־נֹתֵר בּוֹ וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ
גַּם־אֶחָד:
13 וְאִם־אֶל־עִיר יֵאָסֶף וְהִשְׂיֵאוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַהִיא חִבְלִים
וְסַחֲבָנוּ אֹתוֹ עַד־הַנַּחַל עַד אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צָרוּר:

Compare and contrast the advice given by the people mentioned in this extract.

3

Section I (continued)

Part C — Ketuvim

15 marks

Attempt Questions 7–8

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 7 (5 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Ruth 1:11–22

- 11 ותאמר נעמי שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים:
- 12 שבנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקוה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים:
- 13 הלהן | תשפרנה עד אשר יגדלו הלהן תענגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי ידיהוה:
- 14 ותשנה קולן ותבכנה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה:
- 15 ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה שובי אחרי יבמתך:
- 16 ותאמר רות אל תפגעי בי לעזובך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלהיך אלהי:
- 17 באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יהוה לי וכה יסוף כי המות יפריד ביני ובינך:
- 18 ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה:
- 19 ותלכנה שתיים עד באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי:
- 20 ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי אמר שדי לי מאד:
- 21 אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יהוה למה תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי:
- 22 ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים:

Question 7 continues on page 11

Question 7 (continued)

- (a) ... וְהִיא אָמְרָה נְעָמִי (verse 11) **2**

Recount the events that led to Naomi's statement in verse 11.

- (b) How does the language used by Ruth in verse 17 demonstrate the extent of her determination to remain with Naomi? **3**

End of Question 7

Please turn over

Answer Question 8 in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

In Question 8 you will be assessed on how well you:

- demonstrate an understanding of the prescribed texts and themes
 - present a sustained, logical and well-structured answer to the question
-

Marks

Question 8 (10 marks)

Choose ONE of the following questions. Write in ENGLISH an essay of up to two pages in length.

(a) With reference to Ruth, discuss conversion to Judaism. **10**

OR

(b) From events depicted in the Book of Ruth, assess the degree to which social justice was the basis of ancient Israelite society. **10**

BLANK PAGE

Please turn over

Section II — Prescribed Text – Mishna

25 marks

Attempt Questions 9–12

Allow about 1 hour for this section

Answer the questions in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and the commentary in your answers.

Question 9 (10 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Sanhedrin 1: Mishna 6

סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, וקטנה – של עשרים
ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד? שנאמר (במדבר
יא, טז): "אספה-לי שבעים איש מזקני ישראל", ומשה על גביהן,
הרי שבעים ואחד. רבי יהודה אומר: שבעים. ומנין לקטנה שהיא
של עשרים ושלשה? שנאמר (שם לה, כד-כה): "ושפטו העדה"
"והצילו העדה", עדה שופטת ועדה מצלת, הרי כאן עשרים.
ומנין לעדה שהיא עשרה? שנאמר (שם יד, כז): "עד מתי לעדה
הרעה הזאת", יצאו יהושע וכלב. ומנין להביא עוד שלשה?
ממשמע שנאמר (שמות כג, ב): "לא-תהיה אחר-רבים לרעה",
שומע אני שאהיה עמהם לטובה. אם כן למה נאמר (שם): "אחרי
רבים להטות"? לא כהטותך לטובה הטותך לרעה: הטותך לטובה
על-פי אחד, הטותך לרעה על פי שנים; ואין בית דין שקול,
מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן עשרים ושלשה. וכמה יהא
בעיר ותהא ראויה לסנהדרין? מאה ועשרים. רבי נחמיה אומר:
מאתים ושלושים, כנגד שרי עשרות.

Question 9 continues on page 15

Question 9 (continued)

- (a) The following words differ in meaning between Mishnaic and Biblical Hebrew. **3**

יָצָא, לְהַבִּיאַ, שׁוֹמֵעַ אָנִי.

Explain the differences.

- (b) Explain the reason for אֵין בֵּית דִּין שְׁקוּל. How is this avoided? **2**

- (c) Analyse the relationship between *Torah She-bikhetav* and *Torah She-be'al-peh*, with reference to Mishna 6. **5**

End of Question 9

Please turn over

Question 10 (7 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Sanhedrin 3: Mishna 3

וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין; הַמְּשַׁחֵק בְּקִבְיָא, וְהַמְלַוֵּה בְּרֵבִית, וּמַפְרִיחֵי יוֹנִים, וְסוֹחְרֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּתַחֲלָה הָיוּ קוֹרִין אוֹתָן אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית, מִשְׂרָבוֹ הָאֲנָסִין חֲזְרוּ לְקָרוֹתָן סוֹחְרֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתִי? בְּזִמְנֵי שְׁאִין לָהֶם אֲמָנוֹת אֶלָּא הֵיא, אֲבָל יֵשׁ לָהֶן אֲמָנוֹת שְׁלֵא הֵיא – כְּשֶׁרִין.

- (a) Analyse the impact of socioeconomic and political circumstances on *halakha* as implied in this Mishna. **3**
- (b) This Mishna lists FOUR (4) categories of פְּסוּלִין. Analyse the reasons for their ineligibility. **4**

Question 11 (5 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Sanhedrin 3: Mishna 4

וְאֵלּוּ הֵן הַקְּרוֹבִין: אָבִיו, וְאֶחָיו, וְאֶחִי אָבִיו, וְאֶחִי אִמּוֹ, וּבַעַל אֶחָתוֹ, וּבַעַל אֶחָת אָבִיו, וּבַעַל אֶחָת אִמּוֹ, וּבַעַל אִמּוֹ, וְחָמִיו, וְגִיסוֹ – הֵן וּבְנֵיהֶן וְהַתְּנִיחֵן, וְחוֹרְגוֹ לְבֵדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה מִשְׁנֵת רַבִּי עֲקִיבָא; אֲבָל מִשְׁנֵה רֵאשׁוֹנָה: הוֹדוּ, וּבֶן הוֹדוּ, וְכָל הַרְאוּי לִירְשׁוֹ. וְכָל הַקְּרוֹב לֹא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, הָיָה קְרוֹב וּנְתַרְחַק, הָרִי זֶה כְּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ מִתָּה בִּתּוֹ וַיֵּשׁ לֹא בְּנִים מִמֶּנּוּ, הָרִי זֶה קְרוֹב.

- Examine the processes by which the Mishna was developed and compiled, with particular reference to Mishna 4. **5**

Question 12 (3 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Sanhedrin 4: Mishna 1

מה בין דיני ממונות לדיני נפשות? דיני ממונות בשלשה, ודיני נפשות בעשרים ושלשה. דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה.

- (a) Summarise the content of this passage. **1**
- (b) Explain the TWO meanings of the word בין in this extract. **2**

Please turn over

Section III — Unseen Text – Tanakh

15 marks

Attempt Questions 13–14

Allow about 40 minutes for this section

Answer the questions in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Marks

Question 13 (7 marks)

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *The Exile of Israel*

Context: *Assyria invades in 721 B.C.E*

2 Kings 17:1–5

- 1 בשנת שתים עשרה לאחז מלך יהודה הושיע בן-אלה בשמרון
על-ישראל תשע שנים:
- 2 ויעש הרע בעיני יהוה רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו:
- 3 עליו עלה שלמנאסר מלך אשור ויהי-לו הושיע עבד וישב לו
מנחה:
- 4 וימצא מלך-אשור בהושיע קנש אשר שלח מלאכים אל-סוא מלך-
מצרים ולא-העלה מנחה למלך אשור כשנה בשנה ויעצרהו מלך
אשור ויאסרהו בית כלא:
- 5 ויעל מלך-אשור בכל-הארץ ויעל שמרון ויצר עליה שלש שנים:

עצר to close אסר to bind בית כלא prison

- (a) Describe the method employed in this passage to date historical events. 2
- (b) How is the religious conduct of the King of Israel described? 2
- (c) In what rebellion did the King of Israel become involved? 1
- (d) What was the King of Assyria's response to the Israelite rebellion? 2

Question 14 (8 marks)

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *Jehoiakim and Nebuchadnezzar*

Context: *The reign of Jehoiakim*

2 Kings 24:1–7

1	בְּיָמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לּוֹ יְהוֹיָקִים עֶבֶד שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב וַיִּמְרַד־בּוֹ:
2	וַיִּשְׁלַח יְהוֹנָה וְבוֹ אֶת־גְּדוּדָי כַּשְׂדִּים וְאֶת־גְּדוּדֵי אַרְם וְאֶת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיִּשְׁלְחֵם בְּיְהוּדָה לְהֶאֱבִידוּ כְּדַבַּר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים:
3	אָדָּם וְעַל־פִּי יְהוָה הִיָּתְהָל בְּיְהוּדָה לְהַסִּיר מֵעַל פָּנָיו בַּחֲטָאת מְנוּשָׁה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה:
4	וְגַם דָּם־הַנְּקִי אֲשֶׁר שָׁפַךְ וַיִּמְלֵא אֶת־יְרוּשָׁלַם דָּם נָקִי וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְסַלַּח:
5	וַיִּתֵּר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְכֹל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלְאֵתָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
6	וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִן בְּנוֹ תַחְתָּיו:
7	וְלֹא־הִסִּיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְצִאת מֵאֶרֶצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִנְחָל מִצְרַיִם עַד־נְהַר־פָּרָת כֹּל אֲשֶׁר הִיָּתְהָל לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם:

גְּדוּד	<i>band/group</i>	אָבָה	<i>want</i>
לְסַלַּח	<i>forgive</i>	יָתֵר	<i>remaining</i>

(a)	Discuss how this passage is typical of the way in which the Tanakh relates cause and effect in history.	3
(b)	According to the text, where is the reader directed for further information about events in the passage?	2
(c)	How does the passage describe the death of Jehoiakim?	1
(d)	Why did the King of Egypt not follow his former strategy?	2

End of paper

BLANK PAGE